

Yrityksen talous

Teema 6

Tämä teos, jonka tekijä on Nuori Yrittäjyys ry, on lisensoitu [Creative Commons Nimeä 4.0 Kansainvälinen -lisensillä](#).

Yritystoiminnan mittareita

- Yritystoiminnan toimintaedellytyksiä mitattaessa pyritään mittaus kohdistamaan tavallisesti kolmeen toiminnan perustekijään.
 - Nämä ovat **kannattavuus, vakavaraisuus ja maksuvalmius.**
 - Näitä voidaan täydentää **toiminnan laajuuden ja tehokkuuden** mittareilla.

Kannattavuus

- Yrityksen tärkeimpänä toimintaedellytyksenä on pidetty kannattavuutta.
 - Mikäli yrityksen kannattavuus on heikko, ei sillä ole pitkään elämisen edellytyksiä, jolloin toiminta joudutaan ennen pitkään lopettamaan.
- Heikko kannattavuus merkitsee sitä, että yritys tuottaa tappiota ja syö omaa pääomaansa, joka väistämättä tulee loppumaan jossain vaiheessa.
 - Kannattavuuden mittarit jaetaan yleensä liikevaihtoon suhteutettuihin katemittareihin ja pääomaan suhteutettuihin tuottomittareihin.

Liikevaihtoon suhteutettuja mittareita ovat mm.

- Myyntikate-%
- Käyttökate-%
- Liiketulos-%
- Nettotulos-%
- Kokonaistulos-%

Pääomaan suhteutettuja mittareita ovat mm.

- Oman pääoman tuotto-% (ROE)
- Sijoitetun pääoman tuotto-% (ROI)
- Kokonaispääoman tuotto-% (ROA)

[Alma Talent, tunnuslukuopas, josta löydät laskentakaavat mittareille.](#)

Vakavaraisuus

- Hyvä kannattavuus ei tavallisesti yksin riitä pitämään yritystä pinnalla, mikäli sen rahoitus (vakavaraisuus) ei ole kunnossa. **Vakavaraisuudella tarkoitetaan yrityksen kykyä selviytyä sitoumuksistaan pitkällä aikavälillä.**
- Vaikka toiminta ei olisi tappiollista, voi kannattavuus olla kuitenkin niin heikko tai velkaantuneisuus niin suuri, ettei sillä kyetä kattamaan yrityksen rahoituksellisia velvoitteita, kuten lainojen korot ja lyhennykset.
 - Tällöin heikko rahoitusrakenne voi olla syynä yrityksen vaikeuksiin.

Maksuvalmius

- Vaikka kannattavuus ja vakavaraisuus olisivat kunnossa, tulee yrityksen selviytyä myös liiketoimintansa juoksevien kulujen maksuista.
- **Maksuvalmius tarkoittaa yrityksen kykyä selviytyä lyhytaikaisista taloudellisista velvoitteistaan. Se tarkoittaa siis yrityksen rahojen ja saatavien suhdetta sen velkoihin.**
- Jos palkkoja tai tavaraostoja ei kyetä maksamaan, yritys voi ajautua heikon maksuvalmiutensa vuoksi maksukyvyttömäksi ja sitä kautta vaikka konkurssiin.

Kustannus- ja kannattavuuslaskenta

Kustannuslaskenta – yleisesti tuotteen valmistuskustannusten arviointi.

Kannattavuuslaskenta - miten paljon voittoa myynnistä voidaan saada ja näin voidaan pohtia erilaisia hinnoittelumahdollisuuksia ja arvioida tarvittavaa myyntimäärää.

Kustannuslaskenta

- Kustannuslaskennan tavoitteena on arvioida tuotanto- ja muita kustannuksia ja niiden vaikutusta tuotteen hintaan.
- Kustannuksia syntyy useista eri lähteistä ja ne jaetaan yleensä muuttuviin ja kiinteisiin kustannuksiin.

Muuttuvat kustannukset

Muuttuvat kustannukset aiheutuvat aina kun yksi tuote valmistetaan. Kustannusarvioon tarvitaan tiedot valmistukseen käytettävistä materiaaleista ja ajasta.

Kiinteät kustannukset

Tuotteen valmistamiseen voidaan tarvita erilaisia koneita, laitteita ja toimitilaa. Nämä kustannukset ovat kuitenkin melko samat riippumatta siitä, montako kappaletta tuotteita valmistetaan.

Esimerkki muuttuvista kustannuksista:

Yritys valmistaa laadukkaita hilavitkuttimia

Valmistuskustannusten laskenta:

Puu- ja metalliosat 20 €

Elektroniikka 80 €

Työaika 5h (20€/h) 100 €

Yhteensä: 200 €/tuote

Kiinteät kustannukset yrityksessä:

Toimitila: 400€/kk

Konevuokrat: 100€/kk

Sähkö ja vesi: 50€/kk

Yhteensä: 550€/kk

Kannattavuuslaskenta ja katetuotto

- Katetuotto kertoo, kuinka paljon voittoa yksi myyty tuote tuottaa. Esimerkiksi tuotteen valmistuskustannus on 10€ ja myyntihinta 20€, jolloin katetuotto on 10€. Jos katetuotto on alle 0€, ei tuotteita kannata myyntihinnalla valmistaa.
- Katetta voidaan laskea joko muuttuvista kustannuksista, jolloin puhutaan myyntikatteesta. Laajemmin katetuotto tarkoittaa myös kiinteiden kustannusten ottamista mukaan laskelmaan.

Myyntikatteen laskentakaava on:

Myyntihinta

- Valmistuskustannukset

= Myyntikate.

Laskentakaava on tuolloin:

Myyntihinta

- Valmistuskustannukset

= Myyntikate.

- Kiinteät kustannukset

= Tulos

Break even point kertoo, montako tuotetta yrityksen tulee myydä, jotta kiinteät kustannukset saadaan peitettyä ja toiminta muuttuu kannattavaksi.

Kriittisen pisteen (break even point) laskentakaava on seuraava:

Kiinteät kustannukset / tuotteen myyntikate = Break even point

Hinnoittelu

- Yrittäjänä saat itse päättää hinnoittelusi. Asiakas puolestaan päättää, ostaako hän tuotteen.
- Jos asetat hinnan korkeaksi, asiakkaat ostavat vähemmän (tai eivät ollenkaan). Liian matala voi tarkoittaa, että tuotteen valmistaminen maksaa enemmän kuin siitä saamasi hinta (muista kannattavuuslaskenta).
- Käytännössä joudut asettamaan hinnan sen verran korkealle, että tuotteen myynti kannattaa, mutta niin alas, että asiakkaat vielä haluavat sen ostaa.

Hinnoittelumalleja

- Markkinaperusteinen hinnoittelu (vakiotuotteet)
- Tilaus- tai kiinteä hinnoittelu
- Provisio, eli arvopohjainen hinnoittelu
- Aikaan perustuva hinnoittelu, eli tuntiveloitus
- Urakkaan perustuva hinnoittelu
- Brändi- luksus tai tukihinnoittelu

Budjetointi

Budjetti on suunnitelma tai arvio tulevaisuuden tuloista ja menoista.

Tämä teos, jonka tekijä on Nuori Yrittäjyys ry, on lisensoitu [Creative Commons Nimeä 4.0 Kansainvälinen -lisenssillä](#).

Budjetointi

- Budjetointi tarkoittaa tulojen ja menojen arviointia nykyisen parhaan arvauksen mukaan.
 - Teemme budjetteja usein omassakin elämässämme, vaikka emme niitä budjeteiksi kutsukaan. Pienen yrityksen budjetti ei välttämättä poikkea lainkaan esim. tapahtuman tai matkan budjetista.
- Budjetin ei aina tarvitse osoittaa voittoa.
 - Alkuvaiheessa yritys voi suunnitella tekevänsä tappiota ja voittoa aletaan tuottaa, kun palvelu saadaan markkinoille tai sille riittävästi käyttäjiä.
- Budjetti kannattaa tehdä, kun toimintaa suunnitellaan ja arvioidaan yrityksen idean tai toiminnan taloudellista merkitystä ja kannattavuutta.
 - Budjetti osoittaa myös mahdollisille kumppaneille yrityksen tilanteen ja arvion tulevaisuudesta.

Miten budjetti tehdään?

- Budjetti kannattaa rakentaa yksinkertaiseksi ja sen voi hyvin tehdä esim. Excelillä.
 - Budjettiin voidaan laskea erikseen muuttuvat ja kiinteät kulut.
 - Mitä suuremmasta yrityksestä on kyse, sitä enemmän erilaisia asioita budjettiin yleensä merkitään.
- **Tulot**
Muuttuvat tulot (myyntitulot valitsemanne hinnoittelumallin mukaan)
Kiinteät tulot (esim. yhteistyösopimukset, tuotelahjoitukset jne.)
Tulot yhteensä
 - **Menot**
Muuttuvat menot (tuotteen valmistusmenot, jotka aiheutuvat per tuote)
Kiinteät menot (menot, jotka aiheutuvat joka tapauksessa)
Yleiskustannukset (kotisivut, tiimipaidat, kirjanpito tms.)
Menot yhteensä

Kirjanpito

Kirjanpito tarkoittaa yrityksen rahaliikenteen seuranta ja siihen kuuluu myös **tilinpäätös (tuloslaskelma ja tase)**, joka kertoo yrityksen taloudellisen tuloksen ja varat.

Tämä teos, jonka tekijä on Nuori Yrittäjyys ry, on lisensoitu [Creative Commons Nimeä 4.0 Kansainvälinen -lisenssillä](#).

Kirjanpito

- Kirjanpidolla tarkoitetaan yrityksen rahaliikenteen merkitsemistä muistiin (kirjanpito) ja yhteenvedon laatimista (tilinpäätös).
- Aina kun yritykseen saapuu tavaraa, rahaa tai myydään tuotteita, syntyy liiketapahtuma (kirjanpitotapahtuma), joka kirjataan kirjanpitoon.
- Kirjanpidossa on käsite nimeltä tili, joka kertoo minkälaisesta tapahtumasta on kyse.
 - Tilejä on kolmenlaisia: tulo-, meno- ja rahoitustilejä ja niillä on kaikilla oma tehtävänsä.
- Kirjanpito on yleensä kaksinkertaista, eli kirjanpitoon merkitään
 1. Mitä yritykseen on saapunut (esim. rahaa) sekä
 2. Mitä yrityksestä on lähtenyt pois (esim. myyty tuote)

Kirjanpidon tilit

• Tulot ja tulotilit

- Yrityksen tulot kirjataan kirjanpidon tileille. Tilejä, joille tuloja (myynnit, yhteistyösopimukset jne) kirjataan kutsutaan tulotileiksi.

ESIMERKIT

- Myynti -tilille kirjataan 20€ myynti (lisäksi sama summa kirjataan saapuneeksi yritykselle).
- Yritys tekee yhteistyötä hiusalan tarvikkeita myyvän yrityksen kanssa. Yritys sijoittaa tuotemainoksen omille verkkosivuilleen ja saa vastineeksi 50€ arvosta tuotteita. Tämä on yrityksen tuloa ja kirjataan tulotilille nimeltä yhteistyösopimukset.
- Laskemalla kaikki tulotilien saldot yhteen saadaan yrityksen kokonaismyynti.

• Menot ja menotilit

- Menotilille kirjataan yrityksen kulut. Menotilejä on eri nimisiä, jotta yrityksen kuluja voidaan seurata kululajeittain (esimerkiksi materiaali- tai palveluostot tai myyntipaikan vuokra).

ESIMERKIT

- Yritys tilaa www-osoitteen ja maksaa siitä 20€. Tämä kirjataan palvelujen ostoon.
- Yritys ostaa materiaalia tuotteiden valmistukseen. Tämä kirjataan raaka-aineet -tilille.

• Rahoitustilit

- Rahoitustilit ovat tilejä, joille merkitään yrityksen omaisuus ja velat (esimerkiksi pankkitilillä olevat rahat) ja siinä tapahtuvat muutokset. Rahoitustilit ovat myös tulo- ja menotilien vastatilejä, eli niillä näkyvät rahan liikkeet.

ESIMERKIT

- Yritys myy tuotteitaan 20 €:lla. Myynnin jälkeen yrityksellä on 20 € rahaa, merkitään saapuneeksi yrityksen pankkitilille (rahoitustili).
- Yritys ostaa materiaalia tuotteiden valmistukseen. Raha lähtee pankkililtä ja yritys saa vastineeksi raaka-aineita.

Tiliristikko

- Kirjanpito tehdään yleensä käyttäen tiliristikoita, joiden avulla merkitään onko kyse yrityksen tulosta vai menosta ja onko kyseessä ns. lähtevä vai tuleva kirjanpidon erä.
- Kirjanpidossa näitä puolia kutsutaan nimellä Debet ja Kredit (Debet = tuleva ja Kredit = lähtevä)

Esim. Ostetaan 10 metriä lakua tulevaa myyntiä varten 10 €:lla.

- Debet, eli tulevalle puolelle merkitään 10€ ja tiliksi Ostot (tai materiaalit)
- Kredit, eli lähtevälle puolelle 10€ (pankkitili)

Esimerkki tili-ristikosta

Tulotilit				Menotilit				Rahoitustilit								no	Selite
Myynti		Yht.työsopimukset		Raaka-aineet		Muut ostot		Pankkitili		Varasto		Varaston muutos		Osuuspääoma			
debet	kredit	debet	kredit	debet	kredit	debet	kredit	debet	kredit	debet	kredit	debet	kredit	debet	kredit		
																1	
																2	
																3	
																4	
																5	
																6	
																7	
																8	
																9	
																10	
																11	
																12	
																13	
																14	
																15	
																16	
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
	0		0		0		0		0		0		0		0		

Tilinpäätös

Tilinpäätös (tuloslaskelma ja tase) kertoo yrityksen taloudellisen tuloksen ja varat.

Tämä teos, jonka tekijä on Nuori Yrittäjyys ry, on lisensoitu [Creative Commons Nimeä 4.0 Kansainvälinen -lisenssillä](#).

Tilinpäätös

- Kun kaikki tilikauden tapahtumat on merkitty kirjanpitoon, voidaan tehdä tilinpäätös. Tilinpäätös on yhteenveto yrityksen taloudellisesta tilanteesta.
- Tilinpäätös tehdään tietyltä tilikaudelta (esim. kalenterivuosi) ja se kertoo yrityksen taloudellisen toiminnan (kuten myynnin, ostot ja muut kulut) tämän kauden aikana.
- Tilinpäätös koostuu kahdesta osasta, tuloslaskelmasta ja taseesta.

Tuloslaskelma

- Tuloslaskelma on tilinpäätöksen osa, joka esittää tilikaudelle kuuluvat tulot eli tuotot ja tilikaudelle kuuluvat menot eli kulut vähennyslaskumuotoisena laskelmana.
- Tuloslaskelmasta nähdään sekä tulojen määrä että se, mihin rahaa on kulunut. Tuloslaskelmaan lasketaan myös tilikauden tulos, joko voitto tai tappio.
- Tuloslaskelmaa voi ajatella laskelmana siitä, miten budjetti on toteutunut. Budjettiin yleensä merkitään arvioidut tulot ja menot. Tuloslaskelmaan kootaan toteutuneet summat.

Tase

- Tase kertoo yrityksen omaisuudesta, joka siirtyy tilikaudelta toiselle.
- Taseessa on kaksi puolta – varat ja velat, joiden summan pitää vastata toisiaan.

VARAT

- Varat tarkoittavat yrityksen omaisuutta, joka voi olla erilaisessa muodossa.
 - Rahat pankkitilillä
 - Rahat käteisenä
 - Siirtosaamiset (laskut, joita ei ole vielä maksettu)
 - Koneet ja laitteet
 - Varastossa olevat tuotteet
 - Yrityksen muu omaisuus ja sijoitukset
 - Varat yhteensä**

VELAT

- Tilikauden lopussa taseeseen tehdään yhteenveto kaikista yrityksen veloista ja vastuista muille.
 - Velat yrityksen ulkopuolisille (vieras pääoma)
 - Oma pääoma
 - Tilikauden voitto
 - Velat ja vastuut yhteensä**

Esimerkki tuloslaskelmasta ja taseesta

Tuloslaskelma		
Tuotot		
Myynti yhteensä		0
Varaston muutos		0
Yhteistyösopimukset		0
Tuotot yhteensä		0
Kulut		
Ostot yhteensä	0	
Kulut yhteensä	0	
Voitto	0	

Nämä asiat siirtyvät siis seuraavalla kaudelle.

Tase		
	Varat	Velat
Pankkitili	0	
Varasto	0	
Varat yhteensä	0	
Osuuspääoma		0
Voitto		0
Velat yhteensä		0
Taseen loppusumma	0	0

Kauden myynti yhteensä
Varaston arvo on kauden aikana kasvanut nolasta 50 Euroon, joten tämän kauden tuottoa
Kauden aikana on tehty yhteistyösopimukset
Kaikki kauden tuotot yhteensä

Pankkitilillä olevat rahat
Yrityksen omaisuus, eli lintulaudat ja linnunpöntöt
Kaikki omaisuus yhteensä

Osakkaiden yritykseen sijoittama (lainaama) raha
Kauden voitto, jonka vastineeksi yrityksellä on omaisuutta.
Yrityksen velat/vastuut yhteensä